

Notitie Bossenstrategie t.b.v. de Vaste Commissie LNV, 1 oktober 2021

A. Overzicht fasen beleidsontwikkeling en parlementaire behandeling

1. Naar aanleiding van de voortdurende ophef in de samenleving over de boskap, in het bijzonder de kaalkap, bericht de minister op 20 mei 2019 aan de Kamer haar voornemen om een *Bossenstrategie* te ontwikkelen.
2. Het eerste deel, **Ambities en Doelen** wordt op 2 febr. 2020 gepubliceerd (Kamerbrief d.d. 3 feb., Kst. 33576 nr.186). Hierin en in de Kamerbrief wordt gemeld: 'Omdat kap van belang is voor de biodiversiteit, leidt dat in regulier bosbeheer tot kapvlaktes tot ongeveer 0,5 ha'. Het is merkwaardig dat deze typische uitwerkingsmaatregel al onder de ambities en doelen wordt vastgelegd. Bovendien is deze maatregel uitermate omstreden, zowel in vakkringen als bij het grote publiek.
3. Op 9 juni 2020 vindt een Notaoverleg plaats, waarin de minister vragen beantwoordt, betreffende de Bossenstrategie (Kst. 35309). Hierin staat de kaalkap centraal en blijkt dat er totaal geen consensus is over de wenselijkheid hiervan. Dit is aanleiding tot de *motie Beckerman/Smeulders* (nr.4), waarin wordt geconstateerd dat in het vast te stellen bosbeheerbeleid vlaktekop tot 0,5 ha als norm wordt gehanteerd, wordt overwogen dat er geen consensus is over de ecologische effecten van vlaktekop op de kwaliteit van bosccosystemen, en de regering wordt verzocht op dit punt nader wetenschappelijk onderzoek te doen door een deskundige externe partij en de resultaten hiervan te doen toekomen aan de Kamer. Deze motie wordt, enigszins gewijzigd, aangenomen.
4. Eind augustus 2020 overlegt de *Stichting NatuurAlert Nederland* met het ministerie van LNV over de samenstelling van de door het ministerie te benoemen commissie van deskundigen (*Commissie Mohren*). Omdat overeenstemming niet mogelijk blijkt geeft de Stichting opdracht aan een tweede team van onderzoekers tot een parallel onderzoek (*Commissie Rabbinge*).
5. Op 18 november 2020 verschijnt de **Uitwerking van de Ambities en Doelen**. Deze is in veel opzichten strijdig met die Ambities en Doelen. In haar begeleidende brief van 18 november maakt de minister voorts melding van het onderzoek van de Commissie Mohren en zegt dat in de uitvoering gebruik kan worden gemaakt van de onderzoeksresultaten van deze commissie. Daarmee gaat de minister er al op voorhand van uit dat de commissie haar beleid zal bevestigen.
6. Op 1 december 2020 verschijnen de rapporten van de Commissie Mohren (LNV) en de Commissie Rabbinge (NA). Mohren c.s. achten vlaktekop, mits kleinschalig (dus < 0,5 ha) gunstig voor het boscossysteem; dit onderbouwen zij evenwel niet en ook maken ze een belangrijke rekenfout. Rabbinge c.s. beschouwen vlaktekop, ongeacht de schaal, als schadelijk voor klimaat en biodiversiteit en onderbouwen die opvatting met wetenschappelijk feitenmateriaal. Het rapport Rabbinge werd op 14 december aan de voorzitter van de Commissie LNV aangeboden, het rapport Mohren volgde op 5 februari 2021 (zie punt 7).
7. Op 16 december 2020 verzoekt de Commissie LNV de minister om een reactie op het rapport van de Commissie Rabbinge. Op 3 februari 2021 stuurt de Commissie LNV een rappel aan de minister,

i.v.m. het geplande algemeen overleg op 8 februari. Pas op 5 februari 2021 stuurt zij de Kamer het rapport van de Commissie Mohren toe. En geeft zij een summiere reactie op beide rapporten. Niet onverwacht komt die uit in het voordeel van het rapport van de LNV-commissie Mohren. Zij bagatelliseert het werk van beide commissies 'als meningen (die), ook binnen de wetenschap, over het onderwerp nogal uiteenlopen'. Dat is natuurlijk geen serieuze bijdrage aan de met de motie Beckerman/Smeulders gewenste consensus. De beide rapporten vormen een ideale basis om de feiten te vergelijken. Met het vermijden hiervan gaat de minister voorbij aan de uitgesproken wens van de Kamer.

8. In januari 2021 publiceren de stichtingen NatuurAlert en Natuurvolgend Bosbeheer een **Amendement op de Bossenstrategie**. Dit document inventariseert het grote aantal onjuistheden en misleidingen in de Bossenstrategie. 'De Ambities behelzen bosccosystemen; de Uitwerking gaat uit van akkerbouw met bomen'. Die benaderingen zijn strijdig, zodat de ambities van de minister inzake klimaat en biodiversiteit niet zullen worden gerealiseerd. De Stichting NatuurAlert heeft dit 'Amendement' bij brief van 8 februari 2021 aan de Kamer toegestuurd. De Stichting doet een dringend beroep op de Commissie LNV om goedkeuring aan de Bossenstrategie te onthouden.
9. Het algemeen overleg Natuur van 8 februari 2021 werd omgezet in een schriftelijk overleg. Verschillende fracties stelden tal van gerichte en ter zake doende vragen over de Bossenstrategie. Een analyse van de antwoorden van de minister in haar brief van 3 maart 2021 wijst uit dat ook hier weer de Kamer stelselmatig op het verkeerde been wordt gezet (NB. Deze analyse is desgewenst beschikbaar). Dat is niet zozeer de minister aan te rekenen als wel haar ambtenaren die zich vooral door belanghebbende partijen laten informeren.
10. Niet alle fracties volgden de minister. Tijdens het tweeminutendeбат op 11 mei 2021 werden o.a. de volgende moties ingediend: **Motie Thijssen Bromet** (onderstaand) en **motie Vestering** die vraagt om algehele stop van kaalkap.

GEWIJZIGDE MOTIE VAN DE LEDEN THIJSSSEN EN BROMET TER VERVANGING VAN DIE GEDRUKT ONDER NR. 240

De Kamer, gehoord de beraadslaging, overwegende dat in de Bossenstrategie het kappen van vlaktes tot 0,5 hectare als regulier bosbeheer wordt gezien; overwegende dat de experts het er niet over eens zijn dat er ecologische schade optreedt bij kapvlaktes van 0,5 hectare; overwegende dat uitkap geen subsidie behoeft en vlaktekap wel, volgens een rapport van NatuurAlert; overwegende dat uitkap het bosbeeld niet of nauwelijks zal aantasten en daarmee het draagvlak voor de Bossenstrategie onder de bevolking vergroot; verzoekt de regering, te bewerkstelligen dat vlaktekap geen onderdeel meer zal uitmaken van de Bossenstrategie, tenzij die kap vanuit ecologisch oogpunt, waaronder het bewerkstelligen van Natura 2000-doelstellingen, noodzakelijk is, en gaat over tot de orde van de dag. Thijssen Bromet.

11. Deze moties zouden op 11 mei 2021 in stemming komen. Op het laatste moment gaven Thijssen en Bromet aan hun motie te willen aanhouden, in verband met gerezen bezwaren van de particuliere terreinbeheerders *Natuurmonumenten* en de *provinciale Landschappen*. De motie Vestering had toen geen kans meer en werd teruggetrokken.
12. Op initiatief van Thijssen vond op 18 juni 2021 zoom-overleg plaats met Bartelink en Van den Boom, respectievelijk namens de 12 provinciale Landschappen en Natuurmonumenten, om te bezien of de motie aan hun wensen zou kunnen worden aangepast.

Tevens namen aan dit overleg deel fractiemedewerkers van PvdA, GL en PvdD, naast enkele onderzoekers, een vertegenwoordiger van Urgenda en vertegenwoordigers van de stichtingen NatuurAlert en Natuurvolgend Bosbeheer.

Er kwam een frontale aanval op de motie, met als inzet: vrijheid voor de beheerder, vertrouwen in diens vakmanschap, geen regelgeving op microniveau enz. Sprekers bieden zich aan om samen met Thijsse naar een 'betere' motietekst te formuleren. Thijsse gaat daarin mee.

13. Op 7 juli 2021 komen Thijsse en Bromet met de volgende motietekst:

De Kamer, gehoord de beraadslaging, constaterende dat met de Bossenstrategie een impuls gegeven wordt aan biodiversiteit, koolstofvastlegging, natuurbeleving, en de duurzame productie van kwaliteitshout, overwegende dat daarvoor kleinschalig, klimaat-adaptief bosbeheer nodig is, met aandacht voor bodemkwaliteit, effecten van stikstof en droogte, (re-)vitalisering, en C vastlegging, overwegende dat het aan de terreinbeheerders is om het kleinschalige bosbeheer flexibel te realiseren en daarbij rekening te houden met voorgeschiedenis, eigendomsverhoudingen, en specifieke terreincondities, maar dat de voortgang daarvan een monitoringsysteem vergt dat nu nog ontbreekt, verzoekt de regering met passend kapbeleid uitkap te bevorderen en vlaktekop te minimaliseren, dit kapbeleid met ingang van de achtste nationale bosinventarisatie te monitoren en het bestaande systeem van kapmeldingen zodanig te verbeteren dat dit een goed beeld geeft van de omvang en schaal van de vlaktekop in Nederland, en gaat over tot de orde van de dag.

Deze wijdlopig geformuleerde motie is volstrekt gratis en verplicht tot niets. Erger is dat Thijsse en Bromet zich hiermee buiten spel hebben geplaatst.

Het is bovendien niet een gewijzigde versie van de oorspronkelijke, maar een geheel nieuwe motie. Daarom is deze – gelukkig – niet toegelaten tot de laatste stemming in juli.

B. Constateringen:

- De parlementaire behandeling van de Bossenstrategie sleept zich nu al bijna twee jaar voort en is een toonbeeld van de arrogantie en het dedain waarmee het ministerie het parlement thans pleegt te bejegenen. Maar helaas ook van het gebrek aan effectief tegenspel vanuit de Kamer.
- Vanaf het begin hangt de zaak vooral op het voornemen van de minister om kaalkap tot 0,5 ha tot regulier beheer te verheffen. Dit lijkt strijdig met de doelstellingen van de Bossenstrategie. De Kamer wil daarom duidelijkheid en vraagt per motie om nader wetenschappelijk onderzoek. De minister geeft daartoe opdracht aan een commissie; de Stichting NatuurAlert Nederland initieert een parallel onderzoek.
- De rapporten van de commissies verschijnen vrijwel tegelijkertijd. Het wetenschappelijke rapport van de ministeriële commissie ondersteunt de kaalkap; het door NatuurAlert geïnitieerde wetenschappelijke rapport wijst die categorisch af. Een prachtkans om de discussie te objectiveren, maar de minister weigert het ('wetenschappers hebben nu eenmaal verschillende meningen'). Zij omarmt de 'mening' van haar commissie.
- Het door de stichtingen NatuurAlert en Natuurvolgend Bosbeheer uitgebrachte *Amendement op de Bossenstrategie* onthult de ontstellende hoeveelheid desinformatie in de Bossenstrategie. De minister doet dit af als 'een andere visie'.

- De vele goede vragen van de fracties in de verschillende fasen, vooral die in het schriftelijk overleg van 8 februari 2021, worden door de minister systematisch ontwijkend en misleidend beantwoord.
- Tot nog toe zijn er geen aanwijzingen dat de Kamer deze strategie van de minister afwijst en haar verantwoordelijkheid neemt.
- Een motie van Thijssen en Bromet die voorziet in verbod op kaalkap met ontheffingsclausules wordt door de particuliere natuurbescherming om puur opportunistische redenen onderuitgehaald. Zij stelt zich vierkant achter het beleid van de minister op, met een beroep op vrijheid voor de beheerder en vertrouwen in diens vakmanschap. Dat is natuurlijk geen zakelijke basis voor goed beleid en regelgeving.
- Twee aspecten, die politiek toch zeer relevant zijn, blijven volledig buiten beeld. Een daarvan betreft de consequenties van kaalkap voor de belevingswaarde van het bos en daarmee de onrust onder de burgerij. Wat het laatste betreft zegt de minister andermaal dat zij zich daarvan bewust is en in gesprek wil blijven; dat blijkt evenwel niet uit haar beleid en ze is het gesprek nooit aangegaan. Haar beleid zal de onrust en de protesten dan ook niet wegnemen.
- Het andere aspect is het financiële. In tegenstelling tot het uitkapsysteem is kaalkap structureel verliesgevend vanwege de hoge kosten voor herbepanting en verzorging van de opgroeiende jonge boompjes. Die kosten worden gedragen door de belastingbetaler. Daarnaast levert kaalkap een aanzienlijke uitstoot van CO2 op, waarvoor op termijn koolstofboetes zullen moeten worden betaald.